

Y Cyngor Cyfiawnder
Gweinyddol a
Thriwlynlysoedd
Pwyllgor Cymreig

ADRODDIAD BLYNYDDOL 2009/2010

Cyflwynir yr Adroddiad hwn i Weinidogion Cymru

Fe'i gosodir gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru gan Weinidogion Cymru
yn unol â pharagraff 21 o Atodlen 7 i Ddeddf Tribiwnlysoedd,
Llysoedd a Gorfodaeth 2007

Mae'r Cyngor Cyfiawnder Gweinyddol a Thriwlynlysoedd a'i Bwyllgor yn yr Alban yn
cyhoeddi eu hadroddiadau blynyddol eu hunain

Tachwedd 2010

© Hawlfraint y Goron 2010

Gallwch aildefnyddio'r wybodaeth hon (ac eithrio'r logos) am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng, o dan delerau'r Drwydded Llywodraeth Agored. Gellir darllen y drwydded hon yn <http://www.nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-licence/> neu drwy ysgrifennu i'r cyfeiriad canlynol: Information Policy Team, The National Archives, Kew, London TW9 4DU, neu drwy anfon e-bost i: psi@nationalarchives.gsi.gov.uk.

Mae'r ddogfen hon/cyhoeddiad hwn hefyd ar gael ar ein gwefan yn <http://www.ajtc.gov.uk>.

Dylid anfon unrhyw ymholiadau mewn perthynas â'r ddogfen hon/cyhoeddiad hwn atom yn enquiries@ajtc.gov.uk.

ISBN: 978 0 9547011 4 7

Rhagair y Cadeirydd

Fel yr addawyd yn adroddiad blynyddol y llynedd, eleni cwblhaodd Pwyllgor Cymru'r Cyngor Cyfiawnder Gweinyddol a Thriwlynlysoedd (AJTC) ein Hadolygiad o'r Triwlynlysoedd sy'n Gweithredu yng Nghymru. Dros y 12 mis, gwnaethom ystyried y clytwaith o driwlynlysoedd datganoledig yng Nghymru, gan ofyn cwestiynau ynglyn â'u trefniadaeth, eu gweinyddiaeth a'u barnwriaeth. Yn ogystal, edrychwyd mewn ffordd fwy strategol ar y system a lluniwyd 21 o argymhellion ar gyfer diwygio.

Roedd yn peri pryder bod ein barn gychwynol ar y system, a oedd wedi'i nodweddu gan gymhlethdod, diffyg cydlyniaeth a diffyg annibyniaeth yn ôl pob golwg, wedi'i chadarnhau i raddau helaeth. Ein prif bryder oedd y diffyg gwahanu pwerau a oedd yn amlwg ym mhob rhan o'r system: adrannau ac awdurdodau sy'n rheoli'r prosesau a ddefnyddir i gyflwyno apeliadau yn eu herbyn. Pan fydd unigolion yn ceisio iawn, mae'n hanfodol y gwelir bod y prosesau yn wirioneddol annibynnol. Er mwyn unioni'r diffyg gwahanu pwerau hwn, ein prif argymhelliad oedd sefydlu Cangen Cyfiawnder Gweinyddol o fewn Llywodraeth Cynulliad Cymru. Ein gobaith oedd y byddai cangen o'r fath yn gweithredu fel canolbwynt a fyddai'n ystyried polisi, arfer, canllawiau a gweinyddiaeth gyffredinol. Byddai creu cangen o'r fath yn caniatáu ar gyfer gwahanu pwerau tra'n sicrhau hefyd fod cyfiawnder gweinyddol yng Nghymru yn datblygu mewn modd cydlynol a chydgyssylltiedig.

Gosodwyd yr adroddiad ar ein Hadolygiad gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru ym mis Ionawr 2010. Roeddem yn falch o'r croeso a roddwyd i'r adroddiad, a'r cyflymder yr aeth Llywodraeth Cynulliad Cymru ati i greu swydd Pennaeth y Gangen Cyfiawnder Gweinyddol, yn Adran y Prif Weinidog a'r Cabinet. Bydd y Cabinet yn ystyried Cynllun Gweithredu drafft ar gyfer gweithredu'r argymhellion a wnaed yn ein Hadroddiad. Edrychwn ymlaen at y ddatl mewn Cyfarfod Llawn am y Cynllun Gweithredu, a byddwn yn gweithio gyda Llywodraeth Cynulliad Cymru i gynnig cyngor a chymorth o ran y broses ddiwygio. Ni ddylid anghofio mai dim ond y cam cyntaf tuag at newid a moderneiddio oedd yr Adolygiad, a gobeithiwn yr eir i'r afael â gweddill y broses hon mewn ffordd ddiwyd a chyson.

Ar adeg o gymaint o newid, mae wedi dod i'r amlwg bod amheuaeth ynglyn â dyfodol yr AJTC. Ni ddylai diddymu'r AJTC ar adeg mor dyngedfennol yn y broses o ddatblygu cyfiawnder gweinyddol yng Nghymru olygu bod yr angen i ddiwygio'n cael ei roi o'r neilltu. Mae ein swyddogaethau o barhau i adolygu'r system ac ystyried ffyrdd o'i gwneud yn fwy hygyrch, yn decach ac yn fwy effeithlon yn hanfodol er mwyn sicrhau bod dinasyddion yn cael triniaeth deg wrth iddynt ymwneud â'r wladwriaeth. Dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf rydym wedi meithrin gwybodaeth gynhwysfawr o'r system, a gobeithiwn yn fawr y defnyddir y wybodaeth hon mewn trafodaethau ynglyn â dyfodol y sefydliad neu i helpu i lunio olynydd-sefydliad.

Yr Athro Syr Adrian Webb

Cynnwys

Cyflwyniad a Chrynodeb

Amcan 1: Adolygu datblygiad cyfiawnder gweinyddol a dylanwadu arno

- Ein Rôl a'n Blaenoriaethau 3
- Cynhadledd Pwyllgor Cymru'r Cyngor Cyfiawnder Gweinyddol a Thriwilysoedd 4
- Adroddiad yr Adolygiad o Driwilysoedd sy'n Gweithredu yng Nghymru 5
- Ymdrin â Chwynion Cyffredin 7
- Cynrychiolaeth ar Grwpiau Strategol 8

Amcan 2: Adolygu gwaith y triwilysoedd a'r ymchwiliadau sy'n gweithredu yng Nghymru

- Ein Rôl a'n Blaenoriaethau 9
- Ein Gweithgareddau
  - Arsylwi ar Wrandawiadau 10
  - Grwpiau Defnyddu'r Triwilysoedd 13

Amcan 3: Ymateb yn awdurdodol i faterion sy'n codi a chynigion

- Ein Rôl a'n Blaenoriaethau 14
- Ymatebion i Ymgynghoriadau 15

Atodiadau

- A: Aelodaeth o Bwyllgor Cymru'r y Cyngor Cyfiawnder Gweinyddol a Thriwilysoedd 20
- B: Costau Pwyllgor Cymru'r Cyngor Cyfiawnder Gweinyddol a Thriwilysoedd 21
- C: Cyfarfodydd ac Ymweliadau â Thriwilysoedd 22

Cyflwyniad a Chrynodeb

1. Hwn yw ail Adroddiad Blynyddol Pwyllgor Cymru'r Cyngor Cyfiawnder Gweinyddol a Thriwilysoedd (AJTC). Sefydlwyd yr AJTC o dan Ddeddf Tribiwnlysoedd, Llysoedd a Gorfodaeth 2007 ('y Ddeddf'). Daeth Pwyllgor Cymru i fodolaeth ar 1 Mehefin 2008. Roedd ei Adroddiad Blynyddol cyntaf yn ymdrin â'r cyfnod hyd at fis Mawrth 2009. Mae a wnelo'r adroddiad hwn â'r cyfnod rhwng 1 Ebrill 2009 ac 31 Mawrth 2010.
2. Mae gan Bwyllgor Cymru ei hunaniaeth ei hun ac mae'n arwain y gwaith o oruchwylio cyfiawnder gweinyddol yng Nghymru mewn awdurdodaethau datganoledig ac awdurdodaethau nas datganolwyd. Mae aelodau hefyd yn chwarae rhan buysig yng ngwaith yr AJTC yn ei gyfanrwydd. Er enghraifft, mae ein Cadeirydd yn aelod o Bwyllgor Cymru a'r AJTC, ac mae aelodau'n chwarae rhan weithredol yng ngwaith prosiect yr AJTC ledled y DU. Nodir swyddogaethau allweddol yr AJTC a Phwyllgor Cymru yn y Ddeddf.
3. Llywiodd gwaith y Pwyllgor yn 2009-10 gan ei dri amcan strategol, sef:
  - a. Adolygu datblygiad cyfiawnder gweinyddol a thriwilysoedd yng Nghymru a dylanwadu arno
  - b. Adolygu triwilysoedd datganoledig a'r rhai nas datganolwyd, a gwaith y Gwasanaeth Tribiwnlysoedd fel y mae'n effeithio ar Gymru
  - c. Ymateb yn awdurdodol i faterion sy'n codi a chynigion sy'n effeithio ar gyfiawnder gweinyddol, triwilysoedd ac ymchwiliadau yng Nghymru neu sy'n ymwneud â hwy.

Ymhelaethwyd ymhellach ar yr amcanion hyn mewn rhaglen waith fanwl a oedd yn nodi meysydd â blaenoriaeth ar gyfer ymgysylltu â rhanddeiliad ac ymweliadau â thriwilysoedd.

4. Prif flaenoriaeth y Pwyllgor ar gyfer 2009-10 fu canolbwyntio ar:
  - Yr angen am bolisi cydlynol ar gyfer cyfiawnder gweinyddol
  - Yr angen i wahanu pwerau sy'n ymwneud â pholisi, ariannu a gweinyddu triwilysoedd
  - Yr angen i wella'r penderfyniadau gwreiddiol a wneir gan y llywodraeth a chyrrff cyhoeddus eraill.

5. Ers ein Hadroddiad diweddaraf, rydym wedi gwneud y canlynol:
- Meithrin dealltwriaeth bellach o gyfiawnder gweinyddol, drwy gyfarfod â grwpiau defnyddwyr a chynrychiolwyr, llunwyr polisïau ac aelodau'r farnwriaeth
  - Parhau i adolygu cyfiawnder gweinyddol yng Nghymru drwy ymweld â thribiwnlysoedd a chyfarfod ag ombudsmyn a'r sawl sy'n ymdrin â chwynion
  - Cynnig cyngor ar y system drwy ymateb i ymgynghoriadau
  - Cynnal Cynhadledd gyntaf Pwyllgor Cymru, gan ddwyn ynghyd gynrychiolwyr o bob rhan o'r system cyfiawnder gweinyddol yng Nghymru
  - Cyhoeddi *Adolygiad o Dribiwnlysoedd sy'n Gweithredu yng Nghymru (yr 'Adolygiad')*, a osodwyd gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru ar 29 Ionawr 2010
  - Cael cadarnhad bod Cabinet Cymru wedi derbyn ein canfyddiadau mewn egwyddor, ac y cynhelir dadl mewn Cyfarfod Llawn am yr *Adolygiad* yn ddiweddarach yn 2010.

Amcan 1: Adolygu datblygiad cyfiawnder gweinyddol a dylanwadu arno

EIN RÔL

Fe'n penodwyd gan Weinidogion Cymru¹ i ymgymryd â'r swyddogaethau statudol a ganlyn:

- adolygu'r system cyfiawnder gweinyddol yng Nghymru
- ystyried ffyrdd o wneud y system yn hygyrch, yn deg ac yn effeithlon
- cyngori Gweinidogion Cymru ac eraill ar ddatblygiad y system yng Nghymru
- cyfeirio cynigion ar gyfer newidiadau i'r system i Weinidogion Cymru ac eraill
- gwneud cynigion ar gyfer ymchwil i'r system yng Nghymru.²

Gall Gweinidogion Cymru neu'r Arglwydd Ganghellor ofyn i ni gyflwyno adroddiad ar faterion penodol, neu gallwn benderfynu cyflwyno adroddiadau ein hunain.

EIN BLAENORIAETHAU

Er mwyn cyflawni Amcan 1, ein prif flaenoriaethau ar gyfer 2009/10 oedd:

- Meithrin dealltwriaeth o gyfiawnder gweinyddol yng Nghymru
- Cynnal cynhadledd cyfiawnder gweinyddol yng Nghymru
- Cyflwyno *Adolygiad o Dribiwnlysoedd sy'n Gweithredu yng Nghymru* i Weinidogion Cymru
- Parhau i gymryd rhan mewn cyfarfodydd strategol sy'n effeithio ar gyfiawnder gweinyddol yng Nghymru.

¹ Deddf Tribiwnlysoedd, Llysoedd a Gorfodaeth 2007, Atodlen 7, para 7.

² Deddf Tribiwnlysoedd, Llysoedd a Gorfodaeth 2007, Atodlen 7, para 13.

6. Fel y nodwyd yn ein Hadroddiad Blynyddol ar gyfer 2008/09, nodweddir cyfiawnder gweinyddol yng Nghymru gan ei gymhlethdod. Er nad yw 'cyfiawnder' yn faes datganoledig, mae llawer o'r meysydd sylweddol o lywodraeth a ddatganolwyd wedi dod â systemau cyfiawnder gweinyddol yn eu sgîl. Golygodd hyn fod tribiwnlysoedd sy'n ymwneud ag iechyd ac addysg, er enghraifft, wedi'u datganoli i Lywodraeth Cynulliad Cymru, tra bod tribiwnlysoedd sy'n ymwneud â'r rhan fwyaf o fudd-daliadau lles yn dal i gael eu gweithredu ar sail 'Cymru a Lloegr' neu 'y DU gyfan' gan y Gwasanaeth Tribiwnlysoedd.
7. Cafodd Deddf Tribiwnlysoedd, Llysoedd a Gorfodaeth 2007 effaith fawr ar dribiwnlysoedd nas datganolwyd. Dygwyd tribiwnlysoedd a reolwyd ar un adeg gan adrannau unigol y llywodraeth mewn ffyrdd gwahanol iawn ynghyd mewn strwythurau barnwrol a gweinyddol unedig sy'n annibynnol ar adrannau'r llywodraeth sy'n destun y penderfyniadau apêl a wrandewir ganddynt.
8. Nid yw'r rhaglen ddiwygio hon wedi effeithio ar y rhan fwyaf o'r tribiwnlysoedd a ddatganolwyd i Lywodraeth Cynulliad Cymru. Am y rheswm hwnnw, eleni mae Pwyllgor Cymru'r AJTC wedi rhoi'r flaenoriaeth i hybu argymhellion ar gyfer newid i sicrhau bod gan ddinasyddion Cymru fynediad i system cyfiawnder gweinyddol fodern, annibynnol a theg mewn awdurdodaethau datganoledig.

CYNHADLEDD PWYLLGOR CYMRU'R CYNGOR CYFIAWNDER GWEINYDDOL A THRIBIWNLYSOEDD

9. Cynhaliwyd y gynhadledd "Cyfiawnder Gweinyddol yng Nghymru: Canolbwyntio ar y Dinesydd" yng Nghaerdydd ar 18 Mehefin 2009. Roedd yn gyfle amserol i ddwyn rhanddeiliaid ynghyd i drafod cyd-destun strategol cyfiawnder gweinyddol datganoledig yng Nghymru a'r materion penodol a wynebir ganddo. Traddododd Andrew Davies, y Gweinidog dros Gyllid a Chyflenwi Gwasanaethau Cyhoeddus ar y pryd, y brif araith. Eglurodd bwysigrwydd 'canolbwyntio ar ddinasyddion', ac eglurodd fod hynny'n golygu, ymhlith pethau eraill, yr angen i addasu gwasanaethau cyhoeddus i ddiwallu anghenion dinasyddion, ac nid i'r gwrthwyneb. Pwysleisiodd nad dim ond pwysigrwydd democrataidd sydd i'r dull hwn, ond y gallai hefyd arwain at wasanaethau mwy effeithlon ac ymatebol drwy rymuso staff rheng flaen a dysgu o'r enghreifftiau gorau o arloesedd mewn sefydliadau eraill. Defnyddiodd y Fonesig Gillian Morgan, Ysgrifennydd Parhaol Llywodraeth Cynulliad Cymru, brofiad claf yn y GIG fel enghraifft i ddangos pwysigrwydd deall anghenion unigolion ac ymateb i'r anghenion hynny, gan osgoi unrhyw syniad o 'swp-brosesu' pobl.
10. Pwysleisiodd Peter Tyndall, Ombudsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ac aelod *ex officio* o Bwyllgor Cymru, gymhlethdod maes cyfiawnder gweinyddol o safbwynt dinasyddion. Nododd fod cefnogaeth gref o du'r llywodraeth i ddatblygu gweithdrefn gwyno symlach sy'n cynnwys holl wasanaethau cyhoeddus Cymru, yn ogystal â threfniadau cyfeirio llawer gwell ar gyfer dinasyddion sy'n chwilio am help a chyngor.

11. Eglurodd y Meistr Ustus Lloyd Jones, Barnwr Llywyddol Cymru, fod y Llys Gweinyddol wedi gallu eistedd yng Nghaerdydd o fis Ebrill 2009. Nod y broses ranbartholi hon oedd ei gwneud yn haws i ddinasyddion sy'n ceisio adolygiad barnwrol o benderfyniadau'r llywodraeth gael cyfiawnder. Rhoddodd y Meistr Ustus Nicholas Warren y newyddion diweddaraf am strwythur unedig y tribiwnlysoedd, gan ganolbwyntio'n bennaf ar yr Uwch Dribiwnlys. Nododd nad oedd tribiwnlysoedd datganoledig Cymru wedi'u cynnwys yn y trefniant hwn, ar y cyfan, ond bod egwyddorion annibyniaeth ac arbenigedd barnwrol yn gymwys ar draws ffiniau.
12. Cyflwynodd Syr Adrian Webb, ein Cadeirydd, yr *Adolygiad o Dribiwnlysoedd sy'n Gweithredu yng Nghymru*, gan nodi'r materion o ran tribiwnlysoedd datganoledig a oedd yn achosi'r pryder mwyaf i'r AJTC.
13. Yn ogystal darparodd y Gynhadledd sesiynau i ganiatáu i gynadleddwyr gydwethio i ddadansoddi'r problemau a'r materion sy'n wynebu cyfiawnder gweinyddol yng Nghymru, a dechrau dod o hyd i atebion posibl i'r problemau hyn. Bu'r wybodaeth a gasglwyd yn y sesiynau hyn yn amhrisiadwy o ran datblygu argymhellion allweddol yr *Adolygiad o Dribiwnlysoedd sy'n Gweithredu yng Nghymru*.

ADRODDIAD YR OLYGIAD O DRIBIWNLYSOEDD SY'N GWEITHREDU YNG NGHYMURU (YR 'ADOLYGIAD')

14. Ym mis Tachwedd 2008, dechreuwyd adolygiad o'r tribiwnlysoedd datganoledig yng Nghymru mewn ymateb i:
  - Ein harsylwadau ar natur gymhleth a darniog tribiwnlysoedd yng Nghymru, gyda gwahaniaethau mawr yn y ffordd y mae'r gwahanol tribiwnlysoedd datganoledig yn gweithredu ac yn cael eu gweinyddu
  - Enghreifftiau o ddiwygiadau i tribiwnlysoedd datganoledig yn cael eu hystyried mewn ffordd *ad hoc* ac anghydgysylltiedig
  - Diffyg annibyniaeth ymddangosiadol tribiwnlysoedd yng Nghymru, gyda'r cyfrifoldeb am tribiwnlysoedd a'r ffordd y'u gweinyddir yn nwylo'r rhai y mae dyletswydd ar y tribiwnlysoedd i ystyried eu penderfyniadau
  - Trafodaethau gyda defnyddwyr.
15. Y Cylch Gorchwyl oedd adolygu tribiwnlysoedd yng Nghymru i benderfynu:
  - a yw'r trefniadau gweinyddol ac ymarferol yn annibynnol ac yn ddiuedd
  - a ydynt yn hygyrch i ddefnyddwyr
  - a ydynt yn cael adnoddau priodol a'u trefnu'n briodol.
  - a oes gan tribiwnlysoedd strwythur cydlynol ar y cyfan.

16. Yn hanner cyntaf 2009-10 prif ystyriaeth y Pwyllgor oedd datblygu a dosbarthu holiaduron manwl i gasglu data a gwybodaeth oddi wrth dribiwnlysoedd Cymru. Roedd y wybodaeth a ddarparwyd yn ein galluogi i gael darlun llawn o'r trefniadau gwahanol sydd ar waith yn nhribiwnlysoedd gwahanol Cymru.
17. Gosodwyd yr *Adolygiad* gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru ar 29 Ionawr 2010³. Hwn oedd penllanw dros 12 mis o baratoi, ymchwil a llunio'r adroddiad. Hoffai'r Pwyllgor ddiolch yn arbennig i Carly Sheen, Ysgrifennydd y Pwyllgor ers ei sefydlu ym mis Mehefin 2008 tan fis Hydref 2009, am ei gwaith caled i ddod â'r *Adolygiad* i'w derfyn.
18. Yn ei ragair i'r *Adolygiad*, pwysleisia Syr Adrian Webb fod yr *Adolygiad* "yn codi materion sy'n achosi pryder mawr – ond hefyd gyfleoedd i wneud tribiwnlysoedd yn fwy costeffeithiol a gwella'r ffordd y gweinyddir gwasanaethau cyhoeddus sy'n gysylltiedig â hwy". Cydnabuwyd "nad yng Nghymru y crëwyd y problemau a godwn yn yr adroddiad hwn, ond mai yn ein dwylo ni yn unig y mae'r atebion".
19. Gwna'r *Adolygiad* 21 o argymhellion ar gyfer newid. Yn bwysicaf oll, mae'n argymhell creu canolbwynt ar gyfer polisi cyfiaunder gweinyddol yn Adran y Prif Weinidog, a fyddai hefyd yn darparu locus annibynnol ar gyfer gweinyddu tribiwnlysoedd yng Nghymru. Mae'n argymhell hefyd y dylai pob penodiad i dribiwnlysoedd fod yn agored, yn deg ac yn seiliedig ar deilyngdod, ac y dylai fod llawer mwy o gydgyssylltu a chydweithio rhwng arweinyddwr barnwrol a gweinyddwyr tribiwnlysoedd Cymru.
20. Gwna'r *Adolygiad* gyfres o argymhellion manwl ar gyfer diwygio'r meysydd canlynol:
- **Hygyrchedd** – yn cynnwys ymgysylltu â defnyddwyr, cael cyngor a chynrychiolaeth a gwell polisiau a gweithdrefnau cwyno
  - **Effeithlonrwydd ac Effeithiolrwydd** – yn cynnwys darparu adnoddau, cymorth gweinyddol, hyfforddiant ac arfarnu ar gyfer aelodau tribiwnlysoedd
  - **Cydlyniaeth** – yn cynnwys gwell dull o sefydlu tribiwnlysoedd newydd, dull mwy cydlynol o ymdrin ag apeliadau a gwaith i wella ansawdd y penderfyniadau gwreiddiol a wneir gan adrannau'r llywodraeth.
21. Ystyriodd Cabinet Llywodraeth Cynulliad Cymru yr Adroddiad ar yr *Adolygiad* ym mis Mawrth 2010, ac ymrwymodd i ddau gam gweithredu:
- Cynnal dadl mewn Cyfarfod Llawn ar ddechrau tymor yr hydref
  - Pennu cumpas y camau gweithredu mewnol y mae angen eu cymryd er mwyn rhoi ystyriaeth sylweddol i'r argymhellion, gan arwain at gynllun gweithredu drafft i'w gymeradwyo gan y Gweinidogion.

³ Mae'r ddogfen hon ar gael i'w llwytho i lawr yn Gymraeg neu Saesneg yn www.ajtc.gov.uk/welsh/publications.htm

22. Roedd y Pwyllgor yn falch o gael ymateb gan John Griffiths, y Cwmsler Cyffredinol, ar ran y Prif Weinidog ar 8 Ebrill 2010. Roedd yr ymateb yn croesawu'r *Adolygiad* a nododd fod Llywodraeth y Cynulliad am ymateb yn gadarnhaol i ganfyddiadau ac argymhellion yr adroddiad. Aeth y llythyr yn ei flaen i gyhoeddi'r canlynol:
- Roedd Pennaeth cyntaf y Gangen Cyfiawnder Gweinyddol wedi'i benodi ac mae'n rhan o Adran y Prif Weinidog a'r Cabinet
  - Roedd Llywodraeth Cynulliad Cymru yn bwriadu rheoli'r broses o drosglwyddo Tribiwnlysoedd Cymru, a'r staff a'r cyllidebau cysylltiedig, i Adran y Prif Weinidog erbyn mis Ebrill 2011
  - Byddai Llywodraeth Cynulliad Cymru yn cyflwyno Cynllun Gweithredu er mwyn rhoi'r *Adolygiad* ar waith i Gynulliad Cenedlaethol Cymru yn ystod yr hydref 2010.
23. Mae'r Pwyllgor yn croesawu ymateb cyflym a chadarnhaol Llywodraeth Cynulliad Cymru i'r *Adolygiad*. Edrychwn ymlaen yn fawr at y diwygiadau arfaethedig dros y flwyddyn i ddod, ac rydym yn barod i ddarparu pob help a chymorth posibl i'r broses drosglwyddo.

YMDRIN Â CHWYNION CYFFREDIN

24. Er bod cryn dipyn o waith y Pwyllgor wedi canolbwyntio ar y tribiwnlysoedd datganoledig, dros y ddwy flynedd ddiwethaf rydym wedi dod yn fwyfwy ymwybodol bod cwynion am wasanaethau cyhoeddus, yn hytrach na systemau ffurfiol ar gyfer sicrhau iawn megis tribiwnlysoedd, yn faes cyfiawnder gweinyddol pwysig. Fe'n calonogwyd pan benodwyd Peter Tyndall, Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ac aelod o Bwyllgor Cymru, yn gadeirydd gweithgor i ystyried y pwnc hwn. Trafododd Peter ei syniadau yn ein Cynhadledd ym mis Mehefin. Ers hynny mae'r gweithgor wedi datblygu fframwaith cwynion enghreifftiol sy'n seiliedig ar set o egwyddorion y gall ystod o wasanaethau cyhoeddus eu mabwysiadu i sicrhau dull symlach o ymdrin â chwynion.

CYNRYSIOLAETH AR GRŪPIAU STRATEGOL

Pwyllgor Sefydlog yr Arglwydd Ganghellor ar yr Iaith Gymraeg

25. Mae un o'n haelodau yn aelod o Bwyllgor Sefydlog yr Arglwydd Ganghellor ar yr Iaith Gymraeg, a gynhaliodd gyfarfodydd ym mis Ebrill a mis Hydref 2009. Diben y Pwyllgor Sefydlog yw sicrhau bod y gwahanol gyrff sy'n ymwneud â gweinyddu cyfiawnder yng Nghymru yn mabwysiadu polisiâu cyffredin ar gyfer yr iaith Gymraeg a gweithredu Deddf yr Iaith Gymraeg 1993. Mae'n gyfrwng i leihau costau ac anawsterau yn ogystal â sicrhau bod arferion priodol ac unffurf ar waith. Mae'r Pwyllgor yn hybu dull cydgyssylltiedig o hyfforddi ym mhob un o'r sefydliadau sy'n ymwneud â gweinyddu cyfiawnder yng Nghymru; yn hwyluso rhannu arfer gorau rhwng asiantaethau ac unigolion; ac yn rhoi cyngor i'r Arglwydd Ganghellor ar faterion sy'n ymwneud â'r defnydd o'r Gymraeg wrth weinyddu cyfiawnder.

Grŵp Cyswllt Tribiwnlysoedd Cymru

26. Cynhaliwyd cyfarfod cyntaf Grŵp Cyswllt Tribiwnlysoedd Cymru ym mis Tachwedd 2009. Nod y Grŵp hwn, a sefydlwyd gan y Gwasanaeth Tribiwnlysoedd, yw dwyn ynghyd randdeiliaid tribiwnlysoedd o awdurdodaethau datganoledig a rhai nas datganolwyd i drafod materion o ddiddordeb cyffredin. Mae ei gylch gorchwyl fel a ganlyn:
- Gweithredu fel grŵp cyswllt lefel uchel ar gyfer materion sy'n effeithio ar dribiwnlysoedd datganoledig a rhai nas datganolwyd yng Nghymru
  - Cynnig canolbwynt ar gyfer casglu a nodi materion sy'n codi
  - Darparu fforwm ar gyfer trafodaethau cychwynnol am faterion polisi perthnasol
  - Bwydo i mewn i'r broses o ddatblygu polisi'r Gwasanaeth Tribiwnlysoedd yng Nghymru.
27. Roedd y cyfarfod, wedi'i gadeirio gan Elisabeth Arfon-Jones, cynrychiolydd Uwch Lywydd y Tribiwnlysoedd, yn gyfle gwych i gynrychiolwyr hysbysu ei gilydd am y datblygiadau diweddaraf. Pumed argymhelliad ein *hadolygiad* oedd "Dylai arweinwyr barnwrol a gweinyddwyr pob tribiwnlys yng Nghymru gydweithio ar faterion o ddiddordeb cyffredin a thuag at weithredu argymhellion yr adroddiad hwn." Yn sgîl hyn, rydym wedi awgrymu y dylid ehangu cyfansoddiad a chylch gorchwyl y grŵp yn unol â hynny.

Amcan 2: Adolygu gwaith y tribiwnlysoedd a'r ymchwiliadau sy'n gweithredu yng Nghymru

EIN RÔL

Fe'n penodwyd gan Weinidogion Cymru⁴ i ymgymryd â'r swyddogaethau statudol a ganlyn:

- adolygu a chyflwyno adroddiadau ar gyfansoddiad y tribiwnlysoedd a restrir sy'n gweithredu yng Nghymru yn gyffredinol, a phob tribiwnlys o'r fath a'r ffordd y maent yn gweithredu⁵
- ystyried a chyflwyno adroddiad ar unrhyw fater sy'n ymwneud â thribiwnlysoedd a restrir sy'n gweithredu yng Nghymru sydd o bwys arbennig yn ein barn ni
- ystyried a chyflwyno adroddiad ar unrhyw fater penodol sy'n ymwneud â thribiwnlysoedd a gyfeirir atom gan Weinidogion Cymru neu'r Arglwydd Ganghellor⁶.

Mae gennym swyddogaethau tebyg mewn perthynas ag ymchwiliadau statudol⁷.

Mae gennym hefyd yr hawl i fod yn bresennol (fel sylwedydd) yng ngweithrediadau tribiwnlys a restrir neu ymchwiliad statudol, gan gynnwys gwrandawliadau a gynhelir yn breifat a gweithrediadau nad ydynt ar ffurf gwrandawliad.

EIN BLAENORIAETHAU

Er mwyn cyflawni Amcan 2, ein prif flaenoriaethau ar gyfer 2009-2010 oedd:

- Cytuno ar raglen o ymweliadau a chyfarfodydd â rhanddeiliaid i hysbysu aelodau a thynnu sylw'r rhai sy'n ymwneud â thribiwnlysoedd at fodolaeth y Pwyllgor
- Arsylwi ar wrandawliadau tribiwnlys datganoledig a rhai nas datganolwyd.

⁴ *Deddf Tribiwnlysoedd, Llysoedd a Gorfodaeth 2007*, Atodlen 7, para 7.

⁵ 'Tribiwnlysoedd a restrir' yw'r Tribiwnlys Haen Gyntaf ac Uwch Dribiwnlys a sefydlwyd gan *Ddeddf Tribiwnlysoedd, Llysoedd a Gorfodaeth 2007* a thribiwnlysoedd a restrir drwy orchymion a wnaed gan yr Arglwydd Ganghellor, Gweinidogion Cymru a Gweinidogion yr Alban. Mae'n rhaid ymgynghori â'r Cyngor Cyfiaunder Gweinyddol a Thribiwnlysoedd cyn y gwneir unrhyw reolau gweithdrefnol ar gyfer unrhyw dribiwnlys a restrir ac eithrio'r Tribiwnlys Haen Gyntaf a'r Uwch Dribiwnlys. Cynrychiolir y Cyngor Cyfiaunder Gweinyddol a Thribiwnlysoedd ar y Pwyllgor Gweithdrefnau Tribiwnlysoedd sy'n gwneud rheolau gweithdrefnol ar gyfer y Tribiwnlys Haen Gyntaf a'r Uwch Dribiwnlys.

⁶ *Deddf Tribiwnlysoedd, Llysoedd a Gorfodaeth 2007*, Atodlen 7, para 14.

⁷ *Deddf Tribiwnlysoedd, Llysoedd a Gorfodaeth 2007*, Atodlen 7, para 15. Ystyr 'ymchwiliad statudol' yw ymchwiliad neu wrandawliad a gynhelir gan neu ar ran Gweinidogion Cymru yn unol â dyletswydd statudol, neu ymchwiliad neu wrandawliad dewisol a gynhelir ar ran Gweinidogion Cymru sydd wedi'i ddynodi gan orchymyn o dan *Ddeddf Tribiwnlysoedd ac Ymchwiliadau 1992*.

EIN GWEITHGAREDDAU

Arsylwi ar Wrandawiadau

28. Yn 2009-10 gwnaethom ymweld ag ystod o dribiwnlysoedd datganoledig a rhai nas datganolwyd, a restrir yn Atodiad C. Gwnaethom ganolbwyntio ar awdurdodaethau penodol yn fwy nag yn 2008/09 wrth i'n gwybodaeth am feysydd a allai beri problemau a meysydd o arfer gorau ddatblygu.

Apeliadau Nawdd Cymdeithasol

29. Ar ôl cwblhau'r *Adolygiad o Dribiwnlysoedd sy'n Gweithredu yng Nghymru*, gwnaethom droi ein sylw at dribiwnlysoedd nas datganolwyd yng Nghymru, ac apeliadau nawdd cymdeithasol yn benodol. Roeddem yn ddiolchgar bod Mrs Jackie Hankins, Rheolwr Hawliau Lles Uned Hawliau Lles Castell-nedd Port Talbot, ac wedyn y Barnwr Jim Wood, Barnwr Rhanbarthol, Tribiwnlys Haen Gyntaf (Nawdd Cymdeithasol a Chynnal Plant) wedi gallu cyfarfod â'r Pwyllgor ym mis Rhagfyr 2009 i drafod apeliadau nawdd cymdeithasol.
30. Roedd Mrs Hankins wedi cynnal ymgynghoriad eang yn y gymuned Hawliau Lles, a chyflwynodd safbwynt cynhwysfawr ar apeliadau tribiwnlysoedd yn erbyn penderfyniadau yn ymwneud â budd-daliadau. Nododd nifer o bryderon am brosesau cyn, yn ystod ac ar ôl gwrandawiadau tribiwnlysoedd, er bod ganddi bethau da i'w dweud, ar y cyfan, am y ffordd y cynhaliwyd y tribiwnlysoedd eu hunain. Ei phryderon penodol oedd:
- Gall fod oedi sylweddol o ran rhestru achosion
  - Mae trefniadau hysbysiad a darparu papurau i gynrychiolwyr hawliau lles yn amrywio
  - Ceir gormod o ohiriadau gan fod meddyg y Tribiwnlys yn adnabod y claf – dylid cadarnhau hyn ymlaen llaw
  - Ceir canfyddiad cyffredin bod proses 'ailystyried' yr Adran Gwaith a Phensiynau (DWP) yn broses ofer gan mai prin yw'r penderfyniadau a newidir oherwydd tystiolaeth newydd. Yn aml mae'r un dystiolaeth yn sail apêl lwyddiannus mewn tribiwnlys
  - Mae DWP yn parhau i ddefnyddio tystiolaeth feddygol a gafwyd i asesu un budd-dal i wneud dyfarniadau am fudd-dal arall er gwaetha'r ffaith bod y profion cyfreithiol yn wahanol iawn
  - Ceir pryderon y trinnir adroddiad yr Ymarferydd Meddygol sy'n Archwilio fel 'tystiolaeth annibynnol' er gwaetha'r ffaith ei fod wedi'i gomisiynu gan DWP ar ffurflenni DWP
  - Anaml iawn y rhoddir caniatâd i apelio gan Farnwr y tribiwnlys, ond fe'i rhoddir bron bob tro wrth wneud cais pellach i'r Haen Uchaf.

31. Rhoddodd y Barnwr Wood ddatganiad clir i'r Pwyllgor o ran sut y sefydlwyd trefniadau presennol y tribiwnlysoedd yn dilyn creu'r Gwasanaeth Tribiwnlysoedd a Haen Gyntaf a Haen Uchaf Barnwriaeth y Tribiwnlysoedd. Eglurodd fod gwrandawiadau'n cael eu cynnal mewn lleoliadau ledled Cymru, gan nodi, oherwydd cynnydd sylweddol yn nifer y gwrandawiadau, fod rhywfaint o gyfaddawdu bellach rhwng hygyrchedd ac ansawdd y lleoliad. Nododd fod nifer y sesiynau roedd eu hangen bron wedi dyblu rhwng 2007-08 a 2009-10⁸.
32. Roedd peri pryder i ni glywed bod nifer y meddygon a oedd ar gael i gefnogi'r tribiwnlysoedd yn rhy isel o lawer, ac mai prin oedd llwyddiant ymdrechion i recriwtio mwy (69 o benodiadau i lenwi 219 o swyddi gwag). Mae prinder aelodau meddygol wedi arwain at ohirio sesiynau tribiwnlys yn rheolaidd, sydd yn y pen draw yn peri anfantais i apelyddion gan fod oedi o ran gweinyddu cyfiaunder.
33. Roedd hefyd yn peri pryder i ni glywed bod cynrychiolaeth DWP mewn gwrandawiadau yn lleihau o hyd. Nododd y Barnwr Wood bod DWP arfer anfon cynrychiolydd i wrandawiadau tribiwnlys, ond bod presenoldeb wedi lleihau o tua 40% yn 2000-2001 i 22% yn 2007-2008 ac i tua 16% yn y flwyddyn gyfredol. Roedd yn argyhoeddedig bod y diffyg presenoldeb hwn wedi golygu nad oedd DWP wedi dysgu gwersi o'u camgymeriadau. Tynnodd sylw at Adroddiad Blynyddol y Barnwr Robert Martin, Llywydd y Siambr Hawl Gymdeithasol, a nododd fod tribiwnlysoedd bellach, fel mater o drefn, yn clywed tystiolaeth am y tro cyntaf a ddylai fod wedi'i chasglu gan swyddogion DWP sy'n gwneud penderfyniadau.
34. Mewn ymateb i'r dystiolaeth hon, cynhaliodd y Pwyllgor dri ymweliad â thribiwnlysoedd Nawdd Cymdeithasol ar ddechrau 2010. Ar sail ein harsylwadau, roeddem yn gallu cadarnhau cywirdeb y ddealltwriaeth a gynigiwyd gan ein dau westai:
  - Cododd pryderon ar fwy nag un achlysur am ansawdd adroddiadau meddygol a'r defnydd a wnaed ohonynt ar gyfer hawliadau budd-daliadau nad ydynt yn gysylltiedig
  - Codwyd y lleihad o ran argaeledd aelodau meddygol fel mater o buys gan bob un o'r paneli a welwyd gennym
  - Nid oedd swyddogion cyflwyno DWP wedi ymddangos yn unrhyw un o'r tribiwnlysoedd yr ymwelsom â hwy.
35. Rhaid i'r sawl sy'n hawlio Lwfans Byw i'r Anabl allu disgrifio eu hiechyd fel yr oedd ar yr adeg y cyflwynwyd eu cais. Roeddem yn pryderu bod oedi sylweddol yn golygu bod y gofyniad hwn yn gosod gormod o faich ar hawl wyr. Mewn un achos, roedd dyddiad gwreiddiol cans 18 mis cyn y gwrandawriad.
36. Cyflwynodd yr AJTC dystiolaeth ar y materion hyn i Ymchwiliad Pwyllgor Gwaith a Phensiynau Tŷ'r Cyffredin i'r broses o wneud penderfyniadau a chyflwyno apeliadau yn y system fudd-daliadau. Amlygwyd llawer o'r materion hyn yn adroddiad terfynol y Pwyllgor.

⁸ Cynhaliwyd 2941 o sesiynau apeliadau Nawdd Cymdeithasol a budd-daliadau cysylltiedig yn 2007/8, 3021 yn 2008/9, 4691 yn 2009/10, ac amcangyfrifwyd y cynhelir 5275 yn 2010/11. Disgwylir cynnydd o flwyddyn i flwyddyn tan 2013.

37. Byddwn yn parhau i fonitro tribiwnlysoedd Nawdd Cymdeithasol yn 2010/11 ond mae ein harsylwadau'n awgrymu bod hon yn system lle mae aelodau tribiwnlysoedd yn ceisio gwneud eu gorau glas i roi gwrandawriad teg ac amserol i gleientiaid yng ngwyneb llwyth gwaith cynyddol, oedi a phrinder adnoddau.

Panel Dyfarnu Cymru

38. Sefydlodd Rhan III o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000 fframwaith newydd i sicrhau bod aelodau llywodraeth leol yng Nghymru a Lloegr yn cydymffurfio â safonau cyson. Yn sgîl y Ddeddf, efydlwyd pwyllgorau safonau lleol, caniatodd ar gyfer ymchwilio i achosion honedig o gamymddygiad gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru neu swyddogion monitro awdurdodau lleol a hefyd ar gyfer dyfarniadau ar unrhyw ymchwiliadau o'r fath gan bwyllgorau safonau lleol neu dribiwnlys wedi'i ffurfio o Banel Dyfarnu Cymru.
39. Ar ymweliad cynharach yn 2008-2009, roeddem wedi nodi'r anawsterau a wynebwyd gan dribiwnlysoedd pan nad oedd Swyddog Cyflwyno'r awdurdod lleol yn bresennol, gan fod hyn yn golygu weithiau fod yn rhaid i aelodau tribiwnlysoedd fynd y tu hwnt i'r hyn y gellid ei ystyried yn rôl ymchwiliol arferol wrth iddynt geisio archwilio neu herio'r dystiolaeth a'r cyflwyniadau ger eu bron. Achosodd hyn rywfaint o bryder, gan ei fod yn peri'r risg o furw amheuaeth ar ddiueddruydd y tribiwnlys. Yn ystod ein hymweliad cyntaf y flwyddyn ariannol hon causom wybod am y Rheoliadau diwygiedig drafft. Y bwriad oedd y byddai'r Rheoliadau hyn yn ehangu rôl Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru mewn gwrandawriadau tribiwnlys gan ganiatáu iddo ef neu ei gynrychiolydd fynd i wrandawriad yn ei wirfodd ei hun neu ar gais y panel, a chan ganiatáu iddo gymryd rhan i'r graddau a fernir yn briodol gan y pwyllgor safonau neu'r tribiwnlys. Yn flaenorol, dim ond at ddiben cyflwyno ei adroddiad ar y mater dan sylw yr oedd Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru wedi mynd i wrandawriadau.
40. Gwnaethom ymateb i'r ymgynghoriad cyhoeddus ar y mater, gan groesawu'r darpariaethau yn y Rheoliadau drafft. Oherwydd y duedd gynyddol am gynrychiolaeth gyfreithiol mewn gwrandawriadau roeddem o'r farn ei bod yn bwysig bod Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru a'i swyddogion yn gallu chwarae rhan fwy gweithredol. Gwnaethom gytuno y byddai'r Rheoliadau newydd yn cynorthwyo'r tribiwnlys neu'r pwyllgor safonau i ystyried yr adroddiad a'r dystiolaeth mewn modd cytbuys a thryyadl.
41. Aethom i wrandawriad tribiwnlys ar ôl i'r Rheoliadau gael eu cyflwyno, ond cyn y cyhoeddwyd unrhyw ganllawiau terfynol gan Lywydd y Panel Dyfarnu. Er gwaethaf rhywfaint o ddryswch o ran union oblygiadau'r Rheoliadau newydd, roeddem o'r farn bod y newidiadau yn welliant ar y drefn flaenorol. Roedd cynrychiolydd Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn gallu cyflwyno'r ddadl ar y ddwy ochr, ac roedd ei wybodaeth dechnegol a'i allu yn amlwg yn helpu'r tribiwnlys. Yn ogystal â golygu i'r gwrandawriad gael ei gwblhau o fewn amserlen resymol a theg, roedd hefyd yn lleihau'r canfyddiad nad oedd y tribiwnlys yn ddiuedd.

42. Yn ogystal gwahodddwyd y Pwyllgor i fynd i'r sesiwn hyfforddiant ar gyfer aelodau'r Panel, lle y trafodwyd y ffordd o ddehongli'r Canllawiau newydd.

Gwrandawïadau Apeliadau Addysg

43. Rydym wedi manteisio ar y cyfle i fynd i sesiwn gwrandawïad Apêl Gwaharddiadau Ysgol a sesiwn gwrandawïad Apêl Derbyniadau Ysgol eleni. Roeddem yn falch bod y ddau wrandawïad yn deg ac yn agored, gyda phaneli a oedd wedi'u paratoi'n dda.
44. Yn y ddau achos roedd gennym rai pryderon ynglyn â'r canfyddiad o annibyniaeth y broses apelio. Mewn un gwrandawïad, roedd aelodau'r panel hefyd yn llywodraethwyr ysgolion a weinyddwyd gan yr awdurdod lleol a oedd yn barti i'r apêl. Er nad yw hyn wedi'i wahardd gan y codau perthnasol, mae sefyllfa o'r fath yn peri'r risg o greu canfyddiad o duedd.
45. Yn yr un modd, roedd y defnydd o gyflogeion yr awdurdod lleol dan sylw fel clerod yn peri pryder i ni. Noda Paragraph 3.13 o'r Cod Apeliadau Derbyniadau Addysg:

"Dylai Awdurdodau Lleol a llywodraethwyr edrych y tu hwnt i'w staff eu hunain fel arfer am bobl sydd â phrofiad perthnasol o weithio fel clerod pwyllgor proffesiynol neu fel cynghorydd cyfreithiol neu sydd â phrofiad o gynnal ymchwiliadau neu wrandawïadau disgyblu."

46. Byddwn yn parhau i ymweld â'r ddau fath o wrandawïad yn y flwyddyn i ddod a gweithio ochr yn ochr ag awdurdodau lleol i sicrhau eu bod yn cyflawni eu rhwymedigaethau er mwyn didueddrudd y broses apelio.

Grwpiau Defnyddwyr Tribiwnlysoedd

47. Roedd aelodau'r Pwyllgor yn falch o gael eu gwahodd i fynd i gyfarfodydd Grwpiau Defnyddwyr ar gyfer Anghenion Addysgol Arbennig a Chyflogaeth yn 2009-10.

Amcan 3: Ymateb yn awdurdodol i faterion sy'n codi a chynigion

EIN RÔL

Fe'n penodwyd gan Weinidogion Cymru⁹ i wneud y canlynol wrth arfer ein swyddogaethau statudol:

- ymateb i ymgynghoriadau ar reolau gweithdrefnol ar gyfer tribiwnlysoedd ag awdurdodaeth yng Nghymru¹⁰
- ymateb i ymgynghoriadau ar reolau gweithdrefnol ar gyfer ymchwiliadau statudol a gynhelir yng Nghymru¹¹
- craffu ar ddeddfwriaeth, sy'n bodoli eisoes neu sy'n arfaethedig, sy'n ymwneud â thribiwnlysoedd sy'n gweithredu yng Nghymru a gwneud sylwadau arni¹².

Mae elfen fawr o'n gwaith yn adweithiol, mewn ymateb i waith a wneir gan eraill ar y system cyfiawnder gweinyddol, tribiwnlysoedd ac ymchwiliadau. Wrth gyflawni ein rôl o gynghori Gweinidogion Cymru a'r Arglwydd Ganghellor ar gyfiawnder gweinyddol, tribiwnlysoedd ac ymchwiliadau yng Nghymru, byddwn yn ymateb yn adeiladol ac yn awdurdodol i ymgynghoriadau statudol perthnasol ac ymgynghoriadau eraill.

EIN BLAENORIAETHAU

Er mwyn cyflawni Amcan 3, ein prif flaenoriaethau yn 2009-10 oedd:

- Nodi ac ymateb fel y bo'n briodol i ddeddfwriaeth ddrafft yng Nghymru ac sy'n ymwneud â Chymru
- Ymateb i ymgynghoriadau cyhoeddus a mentrau eraill yng Nghymru.

⁹ *Deddf Tribiwnlysoedd, Llysoedd a Gorfodaeth 2007*, Atodlen 7,a7.

¹⁰ *Deddf Tribiwnlysoedd, Llysoedd a Gorfodaeth 2007*, Atodlen 7, para 24

¹¹ *Deddf Tribiwnlysoedd ac Ymchwiliadau 1992*, a9, fel y'i diwygiwyd gan *Ddeddf Tribiwnlysoedd, Llysoedd a Gorfodaeth 2007*, Atodlen 8, para 28

¹² *Deddf Tribiwnlysoedd, Llysoedd a Gorfodaeth 2007*, Atodlen 7, para 14(2)

YMATEBION I YMGYNGHORIADAU

Canllawiau Drafft ar Ymdrin â Chwynion ar y Cyd ym maes Iechyd a Gofal Cymdeithasol

48. Cysylltwyd â'r Pwyllgor gan swyddogion o Lywodraeth Cynulliad Cymru o ran canllawiau newydd ar gyfer ymdrin â chwynion ar y cyd ar Gam 1 gweithdrefnau cwyno'r GIG a Gwasanaethau Cymdeithasol. Bu nifer cynyddol o bobl yn defnyddio gwasanaethau sy'n croesi'r sectorau iechyd a gofal cymdeithasol. Roedd y prosesau cwyno gwahanol yn y sectorau hyn yn peri'r risg o achosi dryswch i ddefnyddwyr a oedd yn dymuno gwneud cwyn. Ystyriodd Llywodraeth y Cynulliad sut i gydgyssylltu cwynion ar draws gwasanaethau yn well, a chynhaliodd ymgynghoriad ar ganllawiau drafft ar sut i ymdrin â chwynion o'r fath.
49. Gwnaethom groesawu'r dull cyffredinol a hyrwyddwyd yn y canllawiau. Yn benodol, gwnaethom groesawu'r awgrym i gael un pwynt cyswllt ar gyfer y defnyddiwr, a'r cynnig i wneud i'r elfennau hynny sy'n gydnaws rhwng y ddwy system gwyno ymddangos yn ddi-dor i'r achwynydd.
50. Roeddem o'r farn y gallai fod yn ddefnyddiol i'r canllawiau gynnwys gwybodaeth am ba asiantaeth a ddylai arwain y broses o ymdrin â chwyn (er enghraifft, yr asiantaeth â'r diddordeb mwyaf neu'r asiantaeth y gofynnwyd amdani gan yr achwynydd). Roeddem hefyd o'r farn bod angen cynnwys gweithdrefnau i sicrhau y caiff canfyddiadau ac argymhellion eu rhannu ar draws yr asiantaethau.
51. Mae nifer o anghysondebau'n parhau rhwng y systemau cwyno ym meysydd iechyd a gwasanaethau cymdeithasol, gan atal dull hollol ddi-dor. Roeddem o'r farn nad oedd y gwahaniaeth hwn yn gynaliadwy, a gwnaethom argymhell y dylai'r materion gael eu hystyried gan Lywodraeth y Cynulliad ac Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru fel rhan o'r cynigion ar gyfer un broses gwyno ar gyfer gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru.

Adolygiad o Broses Gwyno Gwasanaethau Cymdeithasol

52. Ar hyn o bryd mae Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn cynnal adolygiad eang o'r prosesau cwyno amrywiol ar draws gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru, a'r disgwyl yw y bydd yr adolygiad hwn yn egluro rôl y broses gwyno Cam 3, a ddefnyddir ar gyfer cwynion am wasanaethau cymdeithasol yng Nghymru, yn y dyfodol. Roedd Llywodraeth y Cynulliad wedi dechrau adolygiad o broses gwyno gwasanaethau cymdeithasol yn flaenorol. Ein prif ystyriaeth, wrth ymateb i'r ymgynghoriad, oedd sicrhau na ddylid cymryd unrhyw gamau a allai dorri ar draws casgliadau'r adolygiad ehangach, neu weithrediad yr adolygiad hwnnw. Roeddem o'r farn mai dim ond problemau o natur "frys a phwysig" neu "gyflym a rhad" y dylid mynd i'r afael â hwy.

53. Roeddem yn falch o nodi y gellid cydgysylltu rhai o'r camau arfaethedig yn hawdd ag Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru cyn ei Adolygiad. Er enghraifft, gellid cydgysylltu'r cam gweithredu sy'n ystyried "Dysgu o Gwynion" a "sicrhau yr eglurir y rhesymau dros benderfyniadau yn gliriach" ag Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru wrth symud tuag at ddatblygu dulliau cyffredin o ymdrin â chwynion.
54. Nodwyd bod nifer o'r camau gweithredu a gynigiwyd gan yr ymgynghoriad o natur tymor canolig neu hirdymor. Ymhlith y rhain roedd: adolygu aelodaeth y panel; datblygu gwell cyswllt rhwng systemau cwyno'r GIG a gwasanaethau cymdeithasol; ac ystyried newidiadau strwythurol i'r system gwyno. Ein cyngor oedd mai dim ond fel rhan o'r adolygiad a arweinir gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru y dylid cymryd camau o'r fath, os oeddent yn briodol.
55. Yn ogystal, cynigiodd yr ymgynghoriad y byddai'r adolygiad yn ceisio egluro Rheoliadau Gweithdrefn Gwyno Gwasanaethau Cymdeithasol. Caiff y Rheoliadau hyn eu drafftio yn nhermau cyffredinol iawn, yn unol â disgresiwn eang y Panel. Roeddem o'r farn na ellid egluro'r Rheoliadau hyn heb eu diwygio'n llwyr, na fyddai'n briodol ar hyn o bryd.

Paneli Adolygiad Annibynnol o Ddyfarniadau – Canllawiau Paneli Mabuysiadu

56. Sefydlwyd Paneli Adolygiad Annibynnol o Ddyfarniadau o dan Reoliadau Adolygu Penderfyniadau'n Annibynnol (Mabuysiadu) (Cymru) 2006. Mae'r Rheoliadau'n creu'r hawl i unigolion wneud cais am adolygiad annibynnol os na chânt eu cymeradwyo fel darpar fabuysiadwyr. Arsylwodd Aelodau'r Pwyllgor ar nifer o'r gweithrediadau cynnar, ac i ddechrau codwyd nifer o bryderon difrifol. Oherwydd ein pryderon gwnaethom ddau ymweliad yn ystod 2009-10, ac roeddem yn parhau i bryderu ynglŷn â'r ffaith nad oedd canllawiau gweithdrefnol gan y paneli. Gwnaethom groesawu'r cyfle eleni i ailystyried gweithrediad y Paneli hyn, ac yn haf 2009 cyflwynwyd sylwadau gennym ar y Canllawiau drafft i Aelodau'r Paneli.
57. Gwnaethom awgrymu y dylid datblygu proses ffurfiol o reoli achosion, sy'n caniatáu ar gyfer nodi materion allweddol ac ystyried yr angen am unrhyw dystiolaeth ychwanegol cyn cyfarfod y panel. Roeddem o'r farn y byddai'n well datrys materion o'r fath cyn y gwrandawriad. Gwnaethom awgrymu hefyd y dylai'r canllawiau nodi'r amserlenni ar gyfer cynhyrchu tystiolaeth ychwanegol.
58. Roedd yn peri pryder i ni nad oedd y Canllawiau'n cynnwys datganiad penodol o ran p'un a yw cynghorwyr cyfreithiol yn cymryd rhan ym mhroses benderfynu'r panel. Roeddem o'r farn fod datganiad clir o'r fath yn angenrheidiol er mwyn osgoi amwysedd.

59. Roedd pwynt pellach yn ymwneud â'r nodyn yn y Rheoliadau na ddylai'r broses adolygu gyfan gymryd mwy na thri mis. Cyfeiriodd y Canllawiau at y posibilrwydd o ohirio'r broses. Roeddem o'r farn, oherwydd effaith oedi ar fywydau'r bobl dan sylw, na ddylai unrhyw ohiriad o'r fath olygu bod yr adolygiad yn parhau y tu hwnt i'r terfyn tri mis hwn.
60. Pwynt mwy cyffredinol oedd y gallai fod yn ddefnyddiol darparu rhai canllawiau o ran sut y dylid cynnal gwrandawriad yr adolygiad ei hun. Er ein bod yn gwerthfawrogi y bydd yr union ffordd y caiff gwrandawriad ei gynnal yn dibynnu ar y partïon a'r ffeithiau dan sylw, byddai rhai canllawiau sylfaenol ar faterion megis a all y Panel alw partïon fwy nag unwaith yn ddefnyddiol.
61. Ers hynny disodlwyd y Canllawiau hyn gan Reoliadau newydd, ac mae Llywodraeth y Cynulliad wedi rhoi'r gwaith o ddarparu'r system ar contract allanol i Gymdeithas Mabwysiadu a Maethu Prydain.

Panel Adolygiad Annibynnol o Ddyfarniadau – Maethu

62. Mae'r Rheoliadau newydd y soniwyd amdanynt uchod yn cynnwys darpariaethau ar gyfer adolygiadau annibynnol o benderfyniadau maethu yn ogystal â'r rhai sy'n ymwneud â mabwysiadu. Ym mis Medi 2009 ymatebodd y Pwyllgor i ymgynghoriad ar y mater hwn, a chytunodd â'r dull cyffredinol o roi hawliau apêl tebyg i ddarpar ofalwyr maeth ag sydd gan ddarpar fabwysiadwyr.
63. Mynegwyd pryderon gennym ynglyn â'r cynnig i godi tâl ar ddarparwyr gwasanaethau maethu am gyfraniad tuag at gost adolygiad, gan ein bod yn pryderu y gallai hyn greu cymhelliant gwrthnysig i ddarparwyr gwasanaethau maethu gymeradwyo ceisiadau ffiniol er mwyn osgoi cost adolygiad.
64. Er ein bod yn cytuno y dylai'r panel gynnwys pum aelod, roeddem yn amau'r penderfyniad i beidio â'i gwneud yn ofynnol i'r panel gynnwys ymarferydd cofrestredig.
65. Fel gyda phaneli dyfarniadau mabwysiadu, mae paneli adolygu maethu bellach yn cael eu rhedeg gan Gymdeithas Mabwysiadu a Maethu Prydain. Byddwn yn parhau i fonitro sut y mae'r ddwy broses yn gweithredu.

Mesur Addysg (Cymru) 2009

66. Ym mis Mehefin 2009 gwnaethom ymateb i ymgynghoriad ar y Mesur Addysg (Cymru) arfaethedig. Nod y Mesur arfaethedig oedd rhoi'r hawl i blant apelio i Dribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru eu hunain, a'r hawl i wneud hawliad gwahaniaethu ar sail anabledd i'r Tribiwnlys hunnw eu hunain, sef hawliau a gefnogwyd yn llawn gan y Pwyllgor. Rydym o'r farn ei bod yn bwysig bod gan blant yr hawl hon, yn enwedig os mai 'plant sy'n derbyn gofal' sydd dan sylw.
67. Gwnaethom hefyd groesawu'r gofyniad yn y Mesur arfaethedig i awdurdodau lleol hysbysu plant o'u hawl i apelio a gwneud hawliad, i wneud trefniadau ar gyfer gwasanaethau partneriaeth, gwasanaethau datrys anghydfodau a gwasanaethau eiriolaeth annibynnol arbenigol. Roeddem o'r farn oni bai bod gan blentyn help a chymorth ddigonol y byddai'n annhebygol o allu arfer ei hawl i apelio. Felly, nodwyd gennym y byddai gwasanaethau eiriolaeth, cymorth a chynrychiolaeth ag adnoddau digonol yn hanfodol.
68. O dan Fesur Addysg (Cymru) 2009, bydd gan blentyn yr hawl i wneud hawliadau gwahaniaethu ar sail anabledd i Dribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru ynghylch gwaharddiad dros dro o ysgol a gynhelir, ond ni fydd ganddo'r un hawl mewn perthynas â hawliadau gwahaniaethu ar sail anabledd ynghylch gwaharddiad parhaol o ysgol a gynhelir. Deallwn fod adran 52 o Ddeddf Addysg 2002 a rheoliadau a wnaed o dan y ddarpariaeth honno ar hyn o bryd yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol wneud trefniadau i alluogi unigolyn i apelio i banel yn erbyn gwaharddiad parhaol o ysgol a gynhelir. Deallwn ymhellach fod yn rhaid ymdrin â hawliadau o wahaniaethu ar sail anabledd mewn perthynas â gwaharddiad parhaol o ysgol a gynhelir o dan y trefniadau hynny. Mae'r Pwyllgor o'r farn mai Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru, fel tribiwnlys annibynnol, fyddai yn y sefyllfa orau i gael awdurdodaeth gyffredinol am hawliadau o wahaniaethu ar sail anabledd, gan ei fod yn cynnwys cadeirydd â chymwysterau cyfreithiol, wedi'i gefnogi gan aelodau lleyg y mae'n ofynnol iddynt feddu ar brofiad a gwybodaeth am AAA a/neu anabledd, ac felly mae mewn sefyllfa dda i ymdrin â natur gymhleth y mathau hyn o achosion. Fodd bynnag, dim ond aelodau lleyg sydd ar Baneli Gwaharddiadau a gallant gael anhawster o ran ymdrin â'r materion cymhleth a drafodir mewn apeliadau o'r fath. Byddwn yn parhau i geisio sicrhau newidiadau i'r rhan hon o'r system.

Adolygiad o Reoliadau Tribiwnlys Prisio Cymru

69. Ym mis Ionawr 2009 gwnaethom ymateb i ymgynghoriad Llywodraeth y Cynulliad ar Reoliadau drafft ar gyfer Tribiwnlysoedd Prisio yng Nghymru. Er ein bod yn croesawu'r cynnig i gael un Tribiwnlys Prisio i Gymru, nid oeddem o'r farn bod y newidiadau arfaethedig yn ddigonol i fodloni disgwyliadau modern ynghylch annibyniaeth y farnwriaeth.
70. Codwyd tri phwynt penodol gennym mewn perthynas â'r pryder hwn. Yn gyntaf, roeddem yn gadarn o'r farn y dylai rolau'r Llywydd a'r Cynrychiolwyr Rhanbarthol gael eu llenwi ar sail teilyngdod wedi'i asesu'n agored ac yn annibynnol, ac nid dim ond yn ôl pleidlais aelodau'r tribiwnlys. Yn ail, dylai aelodau'r tribiwnlys eu hunain gael eu recriwtio drwy broses ddethol annibynnol ar sail teilyngdod. Yn drydydd, roeddem o'r farn na fyddai'r broses o leihau nifer aelodau panel – fel y trafodwyd yn yr ymgynghoriad – yn ddigon cadarn i sicrhau bod aelodau'n cyfarfod yn ddigon aml i sicrhau y caiff arbenigedd a phroses gyson o wneud penderfyniadau eu datblygu.
71. Gwnaethom hefyd fynegi pryder na fyddai'r darpariaethau mewn perthynas â strwythur a swyddogaethau'r Cyngor Llywodraethu yn caniatáu ar gyfer goruchwyllo'r tribiwnlys yn annibynnol, gan mai dim ond un aelod o'r Cyngor a fyddai'n cael ei benodi o'r tu allan i'r system. Yn ychwanegol, byddai'r darpariaethau sy'n caniatáu i'r Prif Weithredur hefyd weithredu fel Clerc i'r tribiwnlys yn creu gwrthdaro buddiannau posibl.
72. Roeddem yn siomedig nad oedd y newidiadau a weithredwyd yn cynnwys ymatebion i'n pryderon gwirioneddol. Rydym o'r farn o hyd nad yw Tribiwnlysoedd Prisio, fel y maent wedi'u trefnu yng Nghymru ar hyn o bryd, yn cydymffurfio â'r disgwyliadau o ran tribiwnlysoedd a reolwyd yn dda a hybir gan yr AJTC ac rydym o'r farn bod angen diwygiadau pellach ar frys er mwyn osgoi'r posibilrwydd o her gan ddefnyddiwr.

Atodiad A : Aelodaeth o Bwyllgor Cymru'r Cyngor Cyfiawnder Gweinyddol a Thribiwnlysoedd

Yr Athro Syr Adrian Webb (Cadeirydd): Is-Ganghellor Cyntaf Prifysgol Morgannwg rhwng 1992 a 2005. Cadeirydd, Ymddiriedolaeth GIG Pontypridd a Rhondda; Cyfarwyddwr Anweithredol Llywodraeth Cynulliad Cymru tan fis Mawrth 2008. Cadeirydd Burdd Cyflogaeth a Sgiliau Cymru a Chomisiynydd Cymru ar Gomisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau. Aelod o'r AJTC ers mis Mai 2008 a Chadeirydd Pwyllgor Cymru ers mis Mehefin 2008.

Bob Chapman: Ymgynghorydd rheoli rhan-amser sy'n gweithio'n bennaf yn y sector cyfreithiol, ac aelod o Fwrdd Llais Defnyddwyr Cymru. Ar ôl gweithio am 25 mlynedd ym maes gwaith cyngor mewn Canolfannau Cyngor ar Bopeth ac Unedau Hawliau Lles awdurdodau lleol ymunodd â'r Comisiwn Gwasanaethau Cyfreithiol lle daeth yn Gyfarwyddwr Cymru Dros Dro cyn ymddeol yn gynnar.

Gareth Lewis: Aelod o'r Tribiwnlys Apêl Cyflogaeth ac Aelod o Gyngor Prifysgol Cymru. Bu gynt yn Gyfarwyddwr rhan-amser Swyddfa Dyfarnwr Annibynnol Addysg Uwch, Ysgrifennydd Coleg Prifysgol Caerdydd a Dirprwy Brifathro a Chlerc Burdd Coleg Brenhinol Cerdd a Drama Cymru.

Rhian Williams-Flew: Nyrs iechyd meddwl gymwysedig a gweithiwr cymdeithasol cofrestredig. Mae'n Gomisiynwr Deddf Iechyd Meddwl i'r Comisiwn Ansawdd Gofal, Adolygwr Deddf Iechyd Meddwl i Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru ac aelod o'r Tribiwnlys Haen Gyntaf (Iechyd Meddwl) yn Lloegr. Bu gynt yn ymchwilydd llawrydd i gwynion a wnaed gan ddefnyddwyr gwasanaethau cymdeithasol a gofalwyr ac yn Arolygydd Rheoliadol dros y Comisiwn Arolygu Gofal Cymdeithasol.

Peter Tyndall: Ombudsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru. Aelod *ex officio* o Bwyllgor Cymru'r AJTC. Ef oedd Prif Weithredwr Cyngor Celfyddydau Cymru rhwng 2001 a 2008 a chyn hynny bu'n Bennaeth Addysg a Materion Diwylliannol yng Nghymdeithas Llywodraeth Leol Cymru.

Ann Abraham: Ombudsmon Senedd y DU ac Ombudsmon Gwasanaethau Iechyd Lloegr. Aelod *ex officio* o'r AJTC a'i Bwyllgorau yng Nghymru a'r Alban. Aelod *ex officio* o'r Comisiwn dros Weinyddu Lleol yn Lloegr.

Atodiad B : Costau Pwyllgor Cymru

Ariennir Pwyllgor Cymru drwy'r Cyngor Cyfiawnder Gweinyddol a Thribiwnlysoedd, sydd yn ei dro yn cael ei ariannu gan y Weinyddiaeth Gyfiawnder. Ariennir rhai costau, megis swyddfeydd, TG a gwasanaethau cyfrifyddu/y gyflogres yn ganolog ac nid ydynt wedi'u cynnwys yn y cyfrif isod. Penderfynir ar gostau eraill, megis cyfraddau cyflog staff, yn ganolog ond fe'u telir o gyllideb y Cyngor Cyfiawnder Gweinyddol a Thribiwnlysoedd. Mae'r Pwyllgor yn cael ei gynorthwyo o Lundain ac mae'r costau staff isod yn seiliedig ar yr amcangyfrif gorau o gyflogau/costau staff asiantaeth wedi'u dosrannu yn ôl amser a roddir i'r Pwyllgor. Mae costau 2008-2009 yn ymwneud â chyfnod o 10 mis.

Costau'r Pwyllgor Cymru	2008/09 <i>(10 mis)</i>	2009/10
Costau Staff ¹	47,315	50,479
Taliadau Cadw Aelodau ²	14,242	19,385
Costau Teithio Aelodau ac ati ³	4,076	4,840
Costau Cyfarfodydd ⁴	2,430	2,581*
Costau Cynadleddau ⁵	–	4,101*
Costau Gweinyddol, gan gynnwys cyflenwadau swyddfa, stampiau ⁶	–	–
Cyfansymiau	68,063	81,386*

¹ Mae aelod o staff a leolir yn Llundain yn gweithredu fel Ysgrifennydd Pwyllgor Cymru ac yn rhoi cymorth gweinyddol arall.

² O 1af Awst 2009, mae aelodau Pwyllgor Cymru yn cael tâl cadw o £6,408 yn seiliedig ar 22 diwrnod o waith y flwyddyn. Mae Cadeirydd y Pwyllgor yn cael cyflog o £28,025 gan gynnwys ei wasanaeth ar y Cyngor Cyfiawnder Gweinyddol a Thribiwnlysoedd a rhoddir cyfrif amdano yn ei Adroddiad Blynyddol.

³ Treuliau aelodau i fynychu cyfarfodydd y Pwyllgor, ymweld â thribiwnlysoedd a mynd i ddiwyddiadau eraill.

⁴ Cost llogi ystafelloedd ac ati ar gyfer cyfarfodydd y pwyllgor.

⁵ Cost Cynhadledd Pwyllgor Cymru 'Cyfiawnder Gweinyddol yng Nghymru: Canolbwyntio ar y Dinesydd'.

⁶ Telir costau gweinyddol gan yr AJTC ac ni ellir eu nodi ar wahân.

* Oherwydd cyfyngiadau fformatu adrodd gwahanol nid yw'r gwariant o dan droednodiadau 4 a 5 wedi'i nodi ar wahân yn y tabl costau yn Adroddiad Blynyddol yr AJTC ar gyfer 2009/10, ond yn hytrach mae wedi'i gynnwys yn y cyfanswm cyffredinol ar gyfer "costau gweinyddol eraill" yr AJTC.

Atodiad C : Cyfarfodydd ac Ymweliadau â Thriwlynlysoedd

Cyfarfodydd y Pwyllgor Cymreig

19 Mehefin 2009

17 a 18 Medi 2009

2 Rhagfyr 2009

23 Mawrth 2010

Ymweliadau â Thriwlynlysoedd

Mai 2009 Tribiwnlys Cosbau Traffig

Mai 2009 Panel Dyfarnu Cymru

Mai 2009 Ymchwiliadau'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol

Mai 2009 Panel Adolygiad Annibynnol o Ddyfarniadau

Awst 2009 Paneli Apeliadau Derbyniadau Ysgol

Hydref 2009 Panel Adolygiad Annibynnol o Ddyfarniadau

Hydref 2009 Panel Dyfarnu Cymru

Hydref 2009 Paneli Apeliadau Gwaharddiadau Ysgol

Ionawr 2010 Tribiwnlys Apeliadau Nawdd Cymdeithasol a Chynnal Plant

Chwefror 2010 Tribiwnlys Apeliadau Nawdd Cymdeithasol a Chynnal Plant

Mawrth 2010 Tribiwnlys Apeliadau Nawdd Cymdeithasol a Chynnal Plant

Cyfarfodydd â Rhanddeiliaid

Ebrill 2009	Cyfarfod Adolygu Cwynion Gwasanaethau Cyhoeddus
Ebrill 2009	Pennaeth Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru
Ebrill 2009	Pwyllgor Sefydlog yr Arglwydd Ganghellor ar yr Iaith Gymraeg
Mai 2009	Tîm Polisi a Chyflawni Gwasanaethau Cyhoeddus, Llywodraeth Cynulliad Cymru
Mehefin 2009	Grŵp Defnyddwyr Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru
Mehefin 2009	Swyddfa Ymchwil Gymdeithasol
Mehefin 2009	Y Comisiynydd Plant
Mehefin 2009	Swyddogion polisi Gwaharddiadau Ysgol, Llywodraeth Cynulliad Cymru
Gorffennaf 2009	Dirprwy Gyfarwyddwr, yr Is-adran Ymchwil Gymdeithasol
Medi 2009	Grŵp Defnyddwyr Tribiwnlys Cyflogaeth
Medi 2009	Prif Weithredwr Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru
Medi 2009	Y Comisiynydd Plant
Hydref 2009	Y Gweinidog dros Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Hydref 2009	Grŵp Defnyddwyr Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru
Hydref 2009	Prif Weinidog Cymru

Cynadleddau a Digwyddiadau

Mai 2009	Cynhadledd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru
Mai 2009	Digwyddiadau'r Burdd Gwasanaethau Cyfreithiol
Gorffennaf 2009	Seminar Rhwydwaith Cyfiawnder Cymru
Rhagfyr 2009	Digwyddiad Hyfforddi Panel Dyfarnu Cymru
Mawrth 2010	Cyfraith Gyhoeddus ac Adolygiad Barnwrol Cyfiawnder Gweinyddol yng Nghymru
Mawrth 2010	Cyfarfod Grŵp Swyddogion Cwynion Cymru Gyfan

